

ORADEA-MARE (NAGYVARAD)
26 novembre st. v.
8 decembre st. n.

Este in fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principala 375 a.

Nr. 48.

ANUL XXV.
1889.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl ; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Eminescu.

... Ce să caut? E acelaș cântec vechiu,
Setea liniștei eterne, care-mi sună în urechi.

Eminescu. Satira a IV-a.

Liniștea eternă! Etă ce a căutat Eminescu în totă
viața lui! A parcurs toate adâncurile științei ome-
nești, resfoit-a tot ce cugetă că-i va pute satis-
face curiozitatea lui în veci indestulită, pătuns-a
cu de-amănuntul toate sistemele filosofice, anali-
satu-le-a și le-a combinat pe toate și în fine amă-
git și fără de speranță, neputând însemna nici un șir
clar din viața lui sbuciumată, se întrebă:

Unde-s șirurile clare din viață-mi să le spun,
Ah! organele-s sfârmate și maestrul e nebun.

Acum a aflat ce atât a căutat. El și-a terminat
acastă viață, în care la tot pasul intimpină desamă-
gire; în care la cea mai mică mișcare își vedea ide-
alele nimicite, visurile de aur imprăștiate de o tristă
realitate...

Acum i s'a împlinit și dorința lui ardândă:

„Nu voi scriu bogat,
Podobe și flamuri,
Ci-mi împlețiți un pat
Din veștede ramuri.
Lucăferii de foc
Privi-or din cetini,
Morment fără de noroc
Și fără de pretini.»

De-acum înainte numai »teiul cel sânt« își va
scutura crânga pe mormentul seu și luna prin vâr-
furile înalților brați va alunecă privind-i recele morm-
ment! — Zimbă-i-vor de acum înainte eră pretinii lui
lucăferi și eternele valuri se vor frământă, isbindu-se
de nesimțitorul lui locaș!...

Acum și numai acum se adevări cât se pôte
mai tare ceea ce odinioară ținea:

„Eră 'n lumea cea comună a visă e un pericol
Și de ai cumva iluzii, ești perdut și ești ridicul.»

Satira II.

»Poți zidi o lume ntrégă, poți să sfărmi: ori ce ai spune,
Peste toate o lopată de țerină se depune.

Mâna care-a dorit sceptrul universului, și gânduri
Ce-au cuprins tot universul, încap bine 'n patru scânduri.»

Satira I.

Te-ai dus și tu Eminescu! Te-ai dus pe o cale
neînturnată! Te-ai dus și ai lăsat în urmă-ți o lume
inecată în noroiul patimelor; o lume falsă și co-
ruptă, în urechile căreia dreptul glas al neîndurate-

lor tale satire a ramas fără resunet; ai lăsat o lume,
pentru care tu ți-ai sacrificat viața, numai să o poți
indreptă și duce la calea adevărului! Te-ai stins și
te-ai mistuit tu lumină, luminând cărarea pe care ai
voit să apuce aceia, despre cari tu ținea că-s:

»... simțiri reci, harfe sdrobite,
Mici de țile, mari de patimi, inimi bătrâne, urite«...

Și ei cu toate acestea au ramas reci și nesim-
țitori la toate îndemnările tale, și nici atunci când
le adresezi cuvintele cele mai satirice și ironice, —
nu se mișcă și nu se deșteptă... ei-s tot aceia la
cari »virtutea e o neroție, geniul o nefericire.« (Sa-
tira III.)

De aici înainte nu vor mai avé cine să le strige
cu viers de trimbiță, vedând nemernicia lor:

„Veți colo pe uriciune, fără suflet, fără cuget,
Cu privirea 'mperoașată și la fălci umflat și buget,
Negru, cocoșat și lacom, un isvor de șiretlicuri,
La tovarășii sei spune veninoșele-i nimicuri.
Toți pe buze au virtute, er în ei moneta calpă,
Quintesență de miserii dela creșcet până 'n talpă!«

Satira III.

Ș-apoi întrebându-i ironice:

»Voi sunteți urmașii Romei? Niște rei și niște fameni,
E rușine omenirei să ve țică voue ômeni!«

Da! ei vor fi lipsiți de un om care să le spună
ce sânt și ce trebuie să fie! Ei vor iubi și de acum
înainte numai pe aceia, cari lingușindu-i și laudân-
du-le patimele egoiste și vițurile mârșave, critică nu
ca să indrepteze, ci ca să dărim, ca să omă, laudă
nu ca să încourageze seu să respătăscă, ci ca să lin-
gușăscă!.. Ei nu vor mai avé pe Eminescu cel mo-
dest și nepretensiv ce ținea:

»De-oi urmă să scriu în versuri, témă mi-i ca nu cumva
Ômenii din țiuva de-astăđi să me 'ncépă-a laudă;
Decă port cu ușurință și cu zimbet a lor ură,
Laudele lor de sigur m'ar măhni peste măsură!«

Satira II.

El nu voeșce să se cânte și citeze prin cafenele,
nici nu scrie ca să fie laudat și admirat! El ênsuș
ține (pag. 247):

»De ce nu voi pentru nume, pentru glorie să scriu!
Ôre glorie să fie a vorbi intr'un pustiu?«

Satira II.

ci singur din îndemnul sincer de a folosi națiunii
sale, și mai mult încă de a face să stingă bine
între scriitorii adevărați și sinceri, și între aceia ce
au drept știință, vre-un vals de Bal-Mabil.

El pe aceştia îi apostrofază şi le vorbeşte fără sfielă, aşă după cum se cuvine unui adevărat Român :

„Pré v'ăţi arătat arama, sfăşind această ţară.
Pré făcurăţi nemişca noastră de ruşine şi onoră;
Pré v'ăţi bătut joc de limbă, de străbuni şi de-obicei,
Ca să nu s'arete-odată ce sunteţi? Nişte mişei!»

Săptăm. III.

Acum vor avea pace, vor pute în buna voie să-şi urmeze şi continue nelegiuitele lor fapte. Vor arunca pte, in ungherul unei întunecate nopţi, toate scrierile lui Eminescu şi le vor lăsa acolo, pradă pravalui şi moliei! Da, pte aşă va fi, chiar Eminescu o prevedea...

Dar noi nu aşă!

Ar fi o impietate şi o mare nerecunoaştinţă a uită pe Eminescu al nostru, pe genul nostru poet, naţionalistul inflăcărat, cugetătorul profund, marele literat, a cărui trecere din viaţă a fost un gol mare in literatura noastră şi care anevoie credem, că va fi umplut!

Să uităm noi pe Eminescu „ce ne-a lăsat atâtea versuri admirabile... care a introdus in poesia română adevărata cugetare ca fond şi adevărata artă ca formă, in locul acelei uşore ciripiri de mai înainte, care eră forte igienică pentru poet şi pentru cititor, scutindu-i de-opotrivă, pe unul şi pe celalalt, de ori ce bătae de cap şi de ori ce bătae de inimă?» (Haşdeu: »Rev. Nouă« nr. 6 a. II.)

»El va trăi, de şi a murit nebun« dice Haşdeu şi apoi continuă: — Şi a trebuit să moră nebun. E grozav a o dice! Să nu fi inebunit el, nu avea ce mânca. Mai reu decât atăta! ca să aibă ce mânca, el fusese silit a-şi mânca inima, inlocuind aventurile poesiei, aventuri măreţe, aventuri cari nu se pot vinde prin acea prosă de toate şilele a sterpelor lupte de actualitate, care i aducea o farimă de pâne, stropită intru ascuns cu amare lacrimi — prefaţa nebuniei.« — (Haşdeu, »Rev. Nouă« nr. 6. a. II.)

Da, va trăi! strig şi eu din toate puterile.

Căci, decă Romanii cei vechi, strămoşii noştri, onorau şi stimau pe Virgiliu, Ovidiu seu pe Cicero al lor pentru elocinţa lui cea neajunsă şi căreia pte in veci nu i se va află o rivală; — decă Italianii dieificau pe Dante pentru scrierile lui, ce intrec până acum ori ce fantasie; — decă Anglezii nu găsesc destule cuvinte ca să premărescă pe Milton şi pe Shakespeare pentru operile lor neperitoare; — decă Germanii se laudă cu faimoşii şi neperitorii lor Gōthe şi Schiller; — decă Maghiarii redică până la nori pe un Petőfi, — cum vom pute noi să uităm meritele tale, dragă Eminescu?

Şi cum nu? când tu ești acela, care ai demormentat din negurile trecutului ceea ce noue ne e mai scump, »limba«, pe care ai pus-o pe noue picioare; căreia i-ai dat frumuseţa originală şi ai făcut-o ca să nu roşescă stând faţă cu ale ei surori dela apus!

Tu! carele ai fost „inzestrat cu darul de a intrupă adanca ta simţire şi cele mai inalte gânduri intr'o frumuseţa de forme, sub al cărei farmec limba română părea a primi o nouă viaţă.« (T. Maiorescu.)

Tu! filosoful naţiunii mele, care cu sumeşa ta gândire te coboriai până in adâncurile pământului şi te urcai până la înălţimea cerurilor; tu care totă filosofia omenescă o şcieai esprima in câteva cuvinte: »lumea asta intrégă e o clipă suspendată;« odihneşte in pace, căci tu şi-ai implinit misiunea pe acest pământ!

Nicolae Brânzeu.

N o p t e a.

La ferestrele luminei, Noptea negrele-i perdele
Lasă 'n cet şi-apoi le prinde cu nenumărate stele,
Tinte d'aur lucitoare... Unele, neprinse bine,
Lunecă in negrul haos pe făşii de vii lumina...

Şi incinsă cu eşarpa alburiei căi lactee,
Noptea stăpâneşte lumea ca regină şi femee;
Supunend voinţei sale ori şi ce vieţuitoare,
Tirănia-şi indulgeşte visuri dând fermecătoare...

Tineră, de şi din vécuri, viaţa i se impleteşte,
In oceane, mări şi lacuri, ea cu drag se oglindeşte;
Er in përu-i ca ebenul, luce ca gătélă rară,
Luna 'n fazele-i diverse şi lucéfêrul de séră...

Teiul, pe aripi de vénturi, dulci parfumuri îi resfiră,
Noptea 'n calea-i recovoră, cu delicii le respiră;
Candida privighiătoare, in desişuri deşteptată,
Dice doinele-i sublime: Noptea plânge 'nduiosată.

Şi pe florile-adormite, lacrimile ei divine
Picură pe nesimţite in brilante cristaline.

Pentru lumea care dorme vine ciasul cel mai dulce,
Când, in obosire, noptea vré şi dēnsa să se culce.

Đorii, copilaşi ai şilei, prind a se ivi pe zare
Şi desprind in a lor jocă ici stea mică, ici stea mare;
Curioşi apoi, ridică colţul negrelor perdele:
Điua încă somnorosă iese 'n porţi zimbind la stele.

Dincolo d'azur, in casa Haosului soş şi rege,
Noptea se retrage-atuncea, ér Lumina se alege
Din cele din urmă umbre. — Điua-i viaţă şi mişcare;
Reculegere e Noptea, morţe 'n viaţă şi uitare!

Bolintin, iulie 1889.

Radulescu-Niger.

Francisca de Rimini.

— Tragedie in cinci acte, de Gustav Drouineau. —

(Urmare.)

ACTUL IV.

Paraclisul castelului.

Scena I.

Dante, singur.

Pentru ce astă întâlnire? aste priviri, aste misteruri? Folosit-am eu lor intru câtva? — Să vedem... Malatesta inzădar va ridică vocea sa inaintea tribunalului... El e gelos!.. Am vedut, şi am înţeles suferinţa lui. — Şi eu, aş da cu plăcere reintorcerea mea in Florenţa, şilele mele, sângele meu, versurile mele, pentru a scăpă pe aceşti eroi... Apusul sórelui străbate prin ferestă; ce linişte!.. (Pică incet intr'o visare poetică.) Aici, sufletul fericit şi reinviat, se perde in dorinţele sfinte, se esaltează, crează, uită acest pământ!.. De unde naşce această neştêrsă ardore? Este ea o suflare a lui Dumnezeu? Pte... O profunditate!.. Aide!.. este timpul ca să mor pentru ţera mea! — Beatrice, deschide-mi ceresca ta locuinţă!

Scena II.

Dante, Principele de Scala, Zordini, cavaleri, cari sosesc in grupe și la restimpuri.

Principele. (Zăbind pe Dante.) El e in paraclis. (Cătră cavaleri.) Intrați. Nu ve temeți amici, că aici s'ar puté spioná pașii noștri.

Zordini. (Vorbind cu un cavaler.) Versurile mele te asigur, au captivat mulțime de frumoșe. (Arătând pe Dante, care mediteză.) Dar cine se pôte impotrivi mândreleor sale accente? Décă scopul seu e gloria, care e al meu? — Amorul...

Un cavaler. Lauda ta Zordini, a fost pedepsită astăzi...

Zordini. (Intrerumpându-l.) Dar voi și eu să me resbun.

Dante. Incetați, ve rog; nu e bine a glumi cu lucruri așa de inalte. Să fim serioși, cel puțin aice, unde invocăm pe Dđeu. (Principelui.) Paolo v'a promis că va veni aici?

Zordini. Da. In timpul banchetului, dela care stăpânul castelului lipsiá, eu observam pe soția lui; erá așa de emoționată; și Paolo, pe lângă ea...

Dante. Taci!

Principele. Mésa s'a sfărșit curénd. Paolo urmă cu privirea cortegiul femeilor ce se indepártau, — și apoi căđu într'o amorțelá... o visare... Eu me apropiái in grabă de el, și-i đisei: — Domnule, vino in paraclis, căci e vorbă de vieța dtale. — Voi veni, respunse el. Și cred că va veni in curénd.

Dante. Dar pentru care scop e astá întelnire?

Principele. Sânt tinér, dle, și pôte ca să-ți par cam ușuratec. Nu știu de e așa, darsimțesc in mine un ceva care me inflăcăreză și-mi măreșce inima: sabia mea n'a fost încă muiatá într'un sânge dușmănesc; aștept dar privilegiul numai... Me voi face gibelin, căci așa îmi place; cerul me va aprobá. — Nimic nu pôte ridicá sufletele ca versurile lui Dante și privirea femeilor!

Dante. Ai îndrăzni?..

Principele. Incércă. Ca proscris unde vei fugi, poete?

Zordini. Să nu așteptăm loviturile tribunalului sfânt. Putem ușor vîri gróza in el; eu pot mánui o sabie tot așa de bine ca și o liră, — prin urmare puteți dispune de brațul meu.

Cavalerul. Și de al meu.

Principele. Și de al meu.

Toți. De al tuturor!

Zordini. Fiecare din noi va fi apărătorul teu.

Principele. Versurile tale au renăscut curagiul meu.

Zordini. Vom fi dar gibelini.

Principele. Mórte celor ce te vor atinge.

Dante. Sub drapelele proscrise, voiți voi a ve inșirá?

Cavaler. Noi toți voim a ne jertfi vieța pentru o causá sfântá.

Zordini. E plăcut de a muri alătura cu un om mare.

Dante. Dar voi! supuși ai lui Malatesta!

Cavaler. Nu! esilați ai Romei!

Principele. (Arătând pe un cavaler.) Al Neapolei!

Zordini. Al Mantuei!

Principele. Ah! decă tribunalul, pe care nimic nu-l va puté induiosá, va da o hotărîre fatalá contra vieței lui Paolo, vom porni cu toții cu lancea gólá in mână. Frate-meu, ce domneșce in Padova, te va primi și ospetá.

Dante. Un devotament așa de frumos, de sigur că numai cerul îl pôte insuflá. (Aparte, gândind.)

Ce e de făcut? Cum să-i salvez!... Mórtea seu adulteriu!.. Să-i scap! Dđeu o voieșce.

Principele. Aide! să nu mai stám la indoielá; eu îmi inarmez supușii.

Cavaler. Clopotele turnului cel mare vor đice gibelinilor: »Ridicați-ve fără frică!« și nimene, sub privirea ta, nu va ști ce va să đică frica!

Principele. Toți gibelinii de inimá, și guelfii si-liți, ómenii din Rimini, vor tacé.

Dante. (Gânditor.) Destul!

Principele. Primeșci?

Dante. (Cu ton hotărît.) Da, decă tribunalul ne va apésá fără milá, — pentru a scápá pe Paolo, pentru a impiedecá o crimá și ingrozitóre nenorocire, — primesc spriginul vostru. Să ne adresám lui Dđeu, căci ori ce ajutor vine dela el. — In genunchi! (Toți ingenunche.) Ó Dómne! stăpán nemárginit, priveșce in inimele nóstre, uitá-te in ele; tu trebuie să cunoști că pios e scopul pe care noi îl urmárim. Decă piciorul nostru va slábi, și noi ne vom clătiná, ó Dómne! susține-ne; seu fá, ca fără să tragem sabia, fără ca mánile nóstre să lovescá un cap, să intunece pentru totdeuna niște ochi, — noi să putem sfărși neintelegerile nóstre. Suflá tu, și potoleșce in noi luptele pasiunilor; fá ca țera mea să nu mai aibá stindarde protivnice, ca imeneul să fie sfințit, ca frații să fie frați. Dar, decă tu stăpáne, voiești a-i mai incercá, și decă in furia lor, pe care vocea mea inzădar se incércă a o potoli, ei mai au sete de sânge și nevoie de crimá, noi vom sárutá pámêntul unde te vom invocá, jurând de-ai mântui... apoi ne vom ridicá. (Se ridicá.) Me veți ascultá?

Toți. Da!

Dante. Nimeni nu se impotriveșce?

Toți. Nimeni!

Dante. Purcede-vor gibelinii toți la sunetul viu al clopotelor turnului celui mare?

Cavaler. Toți, impreună cu noi!

Dante. Dar orașul?

Cavaler. Va tacé.

Dante. Bine! Dar știți voi ce e acest resboinic pe care voi îl veți apără inaintea tribunalului? Știți voi de ce este el in stare, decă veți reuși a-l smulge dela asil și pôte dela flacăřile supliciuului? El e... (ascultați-me cu sufletul bine deschis,) e șeful gibelinilor din intréga Italie.

Toți. El?

Dante. Eu venisem in acest loc ca să-i aduc acéstá veste; versurile mele v'au atins: restul vine dela Dđeu. El pôte inlăturá crimele... Să mergem chiar in astá nópte. Inainte de a intrebuiță acest mijloc, voi face totul pentru a păstrá đilele lui...

Principele. Cineva vine!

Dante. O femeie ascultá vorbele nóstre. Să trecem in grădiná. (Es toți pe o ușá lateralá.)

Scena III.

Francisca, Batilda, cu o carte.

Francisca. Pune colo cartea mea. (Se pune pe scări.) Ce cortegiu supărător! Insfărșit sânt singurá...

Batilda. Ești așa de slabá, dómna...

Francisca. Lasá-me singurá. — Voi să me mai intremez.

Batilda. Sufletu-ți fie in pace! (Ese.)

Francisca. (Singurá.) Câte indatoriri! — Ce serbare!.. O amezelá gróznică zdrunciná creerii mei. — Ah! să me inchin! (Se intórce cătră crucifix și se opreșce.) Singurá... Aerul apasă asupra frunței mele. Aceste icóne ale amorului me vor urmă in mormênt. — Mi se pare că simt máná lui tremurând intr'a mea... tresar, ard... Oh! nu! sânt creș-

tină... (Tăcere.) Nu îndrăznesc... Ce am eu eu? Dă-mi, nu me pedepsești!.. Rugăciunea de multe ori a liniștit sbuciumările mele... Ah! cat sunt de nenorocită! (Plânge și se pune în genunchi.) Puseseam adorată...

Paolo. (Intrând.) Ei trebuiau să fie unii.

Francisca. Gemi, sermană rătăcită; tu nu mai ai decât o speranță.

Scena IV.

Francisca, Paolo.

Paolo. (Aparte.) Francisca!

Francisca. Mărta!

Paolo. Să înaintez... nu pot...

Francisca. Așa de curând?... Astfel fu sôrta mea. — Multă vreme m'am măgulit cu speranța unui viitor strălucit; cum e de înșelătoare această viață!.. Dar să me rog... O tată!... (Se întornă.) Ah! Paolo!..

Paolo. Dă-mi!

Francisca. Indrăznești să te apropii?

Paolo. Un singur cuvânt, și voi ești.

Francisca. Vai! unde să me ascund?... Puterile mi-au slăbit.

Paolo. Înima d-tale dă-mă e pre aspră.

Francisca. Ești!

Paolo. Ascultă-me!

Francisca. Ești, — te rog.

Paolo. Cum? pentru totdeauna?

Francisca. (Aparte.) Vai!

Paolo. Dacă sôrtei gelôse i-a plăcut să me piardă răstăcindu-mi loviturile, dă-mă... —

Francisca. Fugi dinaintea mi!

Paolo. În esil, prin lacrimi, am respătit cu prios greșela loviturii mele! — Te ascult dă-mă, — nu me vei mai vedea înainte-ți; dar depărtându-me de aci, voi duce eu ore cu mine, aceea ură neimpăcată ce mi-ai arătat?

Francisca. (Aparte, punând mâna pe inima sa.) O Dă-mă!

Paolo. În Asia, unde căutam gloria, fui mort față cu plăcerile ce ni le dă isbânda, și, îndată ce scăpam de pericolele pe care le înfruntasem fără grijă, rîvniam sôrta invinsului, pe care-l vedeam murind. — Voi plecă. Vai! câte dureri m'astăptă în acest esil? Plânsurile mele nu vor mai întelni margini, amici nu voi mai întelni pe pământ. — Ce dă-mă eu? Toți îmi doresc mărta! Mărta mea!.. Sôrta spăimântătoare! Când speram... Un cuvânt numai... și voi muri — cu mult mai puțin nenorocit.

Francisca. Dar ce vrei dela mine?

Paolo. Susține curagiul meu. Cât aș fi de mândru de nobila mea sarcină, dacă, dus de speranța...

Francisca. Nu stăruși. O mare Dă-mă! Ce cuvinte îmi vorbești! înainte a cui? în ce loc?

(Va urmă.)

N. A. Bogdan.

Drei Ținuta Savul.

Cu pîrul negru, creț și môle,
Cu ochii umezi, mari, sglobii,
Ca de zăhar cu fața albă,
Cu mâni micuțe, grăsulii;

În obrăjei cu doue benghiuri,
Ca doi boboci de trandafir,
Și cu sprîncene 'ncondeiate
Și măsurate fir cu fir, —

Încă de mult ai pasiunea
Cetitului: *cetești de rumpi*...
Și cât e de nevinovată
Privirea ochilor tei scumpi!

Te încerci ca să deschizi gurița
Și fruntea blând o increțești,
Vrei să ne spui ceva... Cu silă
Începi... și ăi te resgândești!..

De-abiă ai început a dă-mă
Ca din greșelă »tată«, »mamă«
Și umpli inimele tôte
De-o fericire fără samă...

O să te faci ca mîne mare,
Frumosă și de minte plină
Și-atuncea eu, moșnég, ți-oi dă-mă:
Dinuta s'a făcut o *șină*

Lași

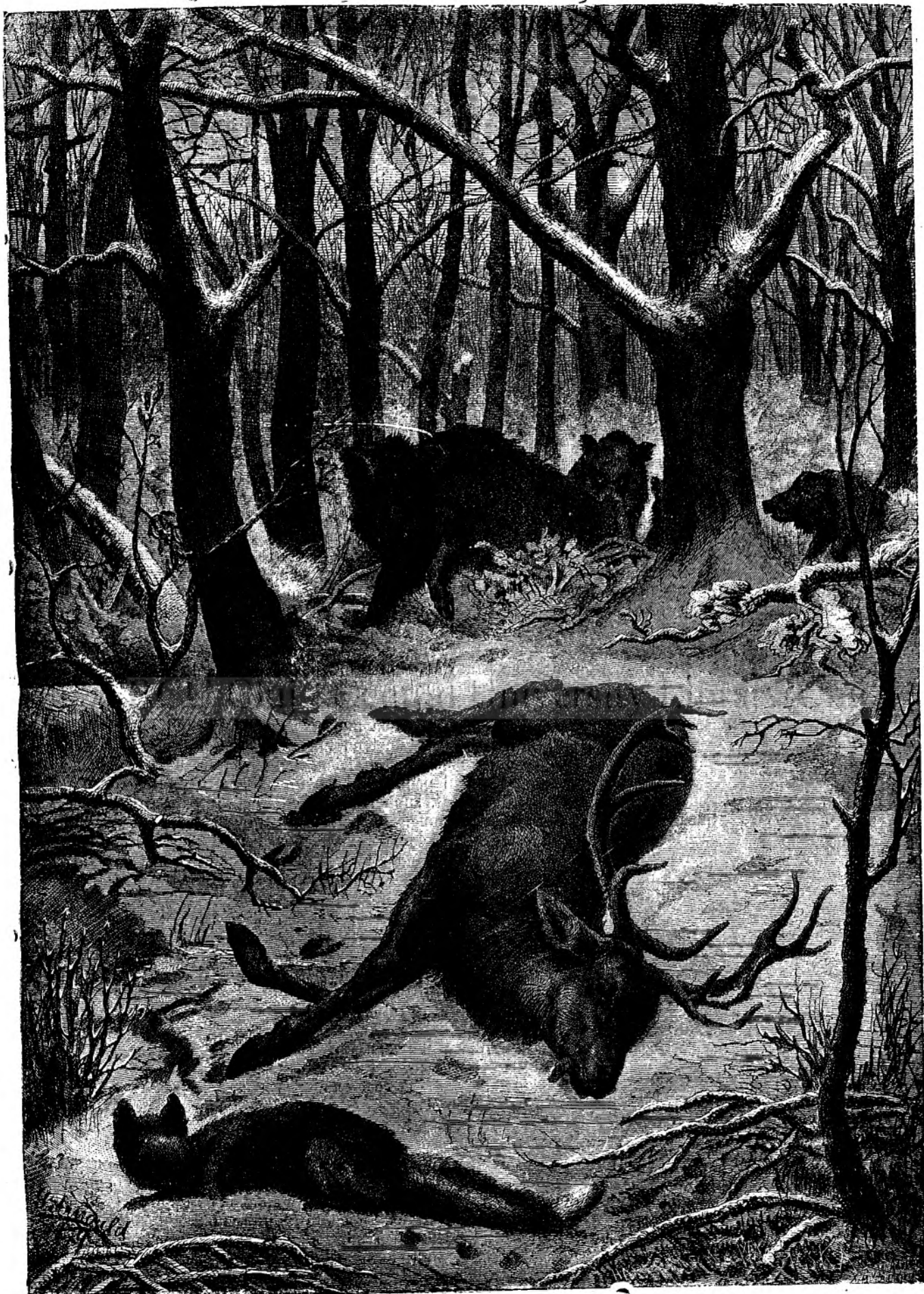
R.

Cătră o jună cântăreță!

— Din „Pian și cântări“ de Fr. Wieck. —

Stimabila mea domnișoră, — dă-mă ai un dar prețios în vocea dumitale, viteză și încă destul farmec virginal și un »timbre« plăcut în această voce, de și dela natură nu tocmai fortă, și ai și mult talent pentru cântare și — totuș ai aceeaș sôrta ca mai tôte surorile dumitale cari avură nefericirea să-și afle profesori de aceea cari știu să subsape din temelie și cu o rapiditate nespūsă: arta cântării, cea simplă, nobilă, castă și adevărată. Această gospodărie nenaturală în artă, care nu face decât să se agățe de efecte esteriore, ruinând vocile în timpul cel mai scurt fără a fi ajuns la ceva — acest procedeu și asupra dumitale a avut mare influință; și talentul dumitale abiă ar mai fi de salvat, dacă nu te-ai hotărî numai decât să-ți repausezi vocea multe luni de zile, în deplină convingere că până acum ai fost cu totul fals și nerumos condusă. După aceea vei începe să faci studii liniștite după prescrierile artei muzicale adevărate, cu o voce nu tare și nici-odată forțată, și vei căută să-ți repari tonul ascuțit printr'o conducere calmă, potolită, cu intonare adese-ori slabă și cu o cheltuire de respirație abiă audibilă. — Vocea de mijloc încă ai să o cultivezi și să o întărești printr'o coborîre treptată și înțeleptă a tonurilor de cap cătră registrele de jos, — și să te silești peste tot a readuce în limitele naturalului tonurile diferite, să stabilești o egalitate între registre prin solmisări stăruitoare. Tremolarea repetită, forțarea peste măsură a nălțimei unde la dă-mă registrul de piept deja străbate în tonul de cap, cochetarea cu tonurile adânci de piept, acel »pianissimo« nenatural, neplăcut prin beregată și prin nas, strigătele momentane și nemotivate a tonurilor singuraticice, în general acest mod grosolan și nemijlocit de a cântă, atinge neplăcut, pe auditor. — Nu forță! nu grăbi! arta nu face sărituri.

Sunt în contra tuturor reparaturilor »anatomice« — cum bună-ôră: a scurtării omșorului — a limburușului — și a înmulțirii vibrațiunilor lui, a operării de glandule »superflue«, a prelungirii tubului sunător ș. alt. ș. alt. — minunății, pe cari tôte natura — dă-mă-se — nu le-ar fi făcut bine și pentru a căror îndreptare s'ar fi aflând acum pe la Londra și Paris așa numiți »medici de voci« — lucruri cari

JERTFA VĚNĀTŌREI.

eu după modesta mea dorință le-aș înlocui și recomandă mai vârtos profesorilor de pian și cântare, prin următoarele trei bagatele :

„Gustul cel mai distins, simțirea cea mai profundă și auzul cel mai delicat, și cătră aceste mai și știință necesară, energie și ceva pracsă — »et voilà tout! — Cu chirurgia gâturilor nu me ocup, nu am pentru acesta nici timp nici pricepere; și de cantatricele mele sînt sigur că vor fi atât de ocupate cu formarea unui ton frumos și cu cultivarea și îngrijirea vocei lor, încât își vor deschide gura numai pentru acesta și nu spre scopuri anatomice. — Pentru jocul de pian asemenea nu am necesitate nici de : »tăierea pielitei inotătoare între degete«, de »conducători de mână« de »repețitor de degete« și nici de »mașină intingătoare« și multe alte de aceste invenții torturătoare. Nu domnișoră, decă Dumneșeu așa dintr'odată a făcut gălge și degete rele — vedă el cum va răspunde!

De-o-camdată să ne ținem de cele trei bagatele numite, dar :

»din totă inima,
din tot sufletul și
cu totă miutea.«

*

După ce Wieck mai recomandă cu insistință celor cari acompaneză o voce la pian : »să fie cu mare atențiune la acompaniament! să nu lovască și trântescă la acorde și cadenze pe bietul pian, pentru ca acompaniatorul său acompaniatorea și nu cântecul modulat, bun, delicat al cântărețului său a cântăreței să fie audīt«, — după ce biciuește pe mulți musicanți bogai, domnișori și domnișore, domni și dame, unchi și mătuși, pentru abuzurile ce le fac în îngâmfarea lor și pe terenul artei musicale — și după ce îi biciuește și pe musicanții săraci, de toate nuanțele, cari și în a face musică, de și sînt săraci materialicește, sînt totuș în mare parte mai mult obraznici decăt cu prevedere și pricepători — după ce atinge și scarmână în sfērșit toate abuzurile și neconvinițele în modul de a cântă și de a se da ca »ființă pretinsă musicală« — fotografiând d. e. pe »bancarul Gold« împreună cu durdulia sa consortă cu chip oriental altfel pretinsă »suferindă« — cari cred că numai acolo se găsește talent, sentiment etc. și pentru musică — după ce răspunde, nu bogatei dar pripitei, invidiosei, limbutei, malițiosei și veninoșei dame »Eilig« care din invidia ce o umflă și o rōde, nu pōte să audă, să supōrte, să rumege impregiurarea ca fiica lui Wieck »Emma« să fie mai bună pianistă decăt fiica ei »Lieschen« risgăiată și inchipuită și obraznică; și privind dna »Eilig« pe »Emma« cu compătimire (pentru că acesta eră modestă și mai mult tăcută) cum cu un aer de protectōră »de sus« îl intrăbă pe Wieck (de orece în alt punct nu nimerise în pripă cu ce anume să-l blameze, să-l dea de gol pe »pretențiosul« de Wieck —): »ei, — fiica dtale de câți ani ore este deja? și de câți ani o inveni să cânte? și vorbește densa și franțuzește?« — la ce Wieck îi răspunde închinându-se, într'o frântuzescă destul de netedă : »Oui Madame, elle parle français« — dar și în tonuri — o limbă ce totă lumea o înțelege — după toate aceste și mai multe altele, ce toate merită a fi cetite de musicanți și musicante cari cântă din gură ori din pian, și peste tot de aceia cari iau musica în serios — Wieck mai consacră și o pagină separată : pedalului.

Și : »Claviertrampelwirtschaft und Verschiebungsfühl« — »luderlicher, alles Gehör zerreissender Gebrauch des Pedals!« — isbucnește și numește el isprăvile »pedaliștilor« cari vor să aibă arta cânte-

cului pe pian — în piciōre, și în călcarea continuă a celor doue clape de »pedal« — sordină. Un procedeu care și pe el, pe când trăiă, dar și pe alții din timpul mai nou, sigur că-i face să ia câmpii mai cu plăcere decăt să stea să asculte o astfel de musică infernală, produsă de un pedal ridicat continuu, fără măsură și cumpēt, cu scop ca : pianul „să sune bine“ ori greșelile, multele note mōrte, să dispară neobservate în așa o invălmășelă strașnică de acorde fără finit sunătoare unele intr'altele, să dispară în noianul . . .

»Vai Dōmne!« strigă el inspăimântat și indignat într'o sēră de vēră plimbându-se pe o allee — »ce tunete și trosnituri se aud deja de departe pe un pian discordat? Se cântă o etudă mare — adecă lungă și grea, cu pasagiuri de cele mai crețe posibile, vre-o »compoziție proprie« de sigur și pōte sub firma : »Im Meer« ori : »im Oreus« ori : »Was mir so im Wahnsinn einfällt« — se tōcă, se sdrobește cu o bravură crudelă și cu pedalul continuu ridicat, în butul celor mai bizare schimbări de armonii. Deodată, în sfērșit, crēpă câteva cordi, pedalul geme și suspină — ca alte elea — finale : do, do diez, re, re diez, mai resună obosite încă timp de doue-trei mēsuri lāngă olaltă și amestecate unele intr'altele, în cele din urmă se pierd în aerul serii cald dulce și mōle! — Aplause generale la ferestri deschise. Cine e teribilul pianist? — Este un »genial« de aceia »self-compositori« cu scrisori de recomandație, cu pērul lung cari (dela Liszt încōci toți —) cred că în lungimea pērului se cuprinde genialitatea — și care tocmai acum dete o mică probă despre cele ce în cel mai apropiat viitor avem să audim dela el în »Hôtel de Schmerz.«

Nici tunete și trāsnete intrerupte pe neașteptate cu miorlăituri și sușuituri dulci, dar nici urlete de acorde amestecate unele intr'altele, cī : o intrēbuițare bine calculată a pedalului, etă ce ar fi a se recomandă la mulți

Hummel nu luă pedalul nici-odată; eră de partida extremă. Nici acesta inse nu e nimerit. Cu ajutorul pedalului, bine întrebuințat, tonul e forte mult ajutat, sună mai puțin sarbēd, mai puțin sēc și ceva mai lung. Mai frumos e tonul pe pian, cu cât se apropie mai mult de vocea omenescă. Ceva ce numai prin multă luare aminte și la schimbarea repede a armoniilor se pōte ajunge. Cei mai mulți pianști țin prē mult pedalul, seu mai bine : nu-l lasă se cađă destul de des și la timp. Servescă de model Chopin, — acest compositor și virtuoz genial, de gust și delicat. Modulațiunile sale admirabile cele mai îndrāsnețe, frapante, sînt de a se cântă cu ajutorul pedalului — dar observați bine, cu câtă îngrijire el singur a arătat în compozițiunile sale unde pedalul are să fie luat și unde nu, ș-apoi ve puteți face o idee despre întrebuințarea nimerită a pedalului.“

*

După ce apoi mai recomandă tuturor făcētorilor de musică : să întrebuințeze minutele — »intrebuințați minutele, întrebuințați-le! — căci minutele fac orele, fac zilele, și într'o ți și mai multe de-a rēndul, cu diligență și plăcere de a lucra, mult și multe se pot face« — în cele din urmă își incheie lucrarea, — dar convins, asigurat fiind și din partea unui bun amic al seu, că cu totă bunăvoința cu care și-a scris cartea spre a îndreptă obiceiurile rele, peste tot — mai mulți inimizii decăt prietini și-a căștigat. Pentru că — câți nu s'or fi simțit atinși? — și pentru că : »adevērul nu place!« — Mai virtos sufletelor medice nu, — nu sînt în stare să-l supōrte, — Nu e vorbă, nu putem toți să fim »celebrități, genii« — în tot cazul inse rămăne de remarcat, că tocmai cei

mediocri, cei care-și inchipue a fi mai mult decât ce sunt — ei dela ei, cei care-și imaginază a avé drepturi pe cari nu le au, cei muncii de slăbiciuni, tocmai din vocabularul acestora sunt șterse cuvintele: modestie, bun simț, delicateță și cunoșcere de sine; și tocmai acestora: „adevărul nu le place.“

Âncă doué cuvinte din parte-mi și am terminat. Esistă in multe casuri părerea greșită, că un tiner séu o fetiță, decă au talent și se cvalifică in musică, trebue să o facă negreșit: cu scopul final ca să fie admirați cel puțin și in concerte, inaintea unui public mare. Nu mai vorbesc de acei „artiști călători“ — cari, in deosebi locuitorilor din provincie adese-ori le fac impresiunea celor de pe la respântii in frasa: „punga ori viața!“ cu modul de a le obtude câte un bilet de intrare la concertul ce-l arangieză. In orașe mari, unde artiștii intodéuna pot află un public deja format și destul, și decă ei, artiștii, mai sânt și buni, pot fôrte bine să-și arangeze concerte, — in casuri concrete este chiar o virtute, un merit pentru un artist ori o artistă ca să-și ducă in capét cu bine un concert intr'un oraș mare. Cu totul altfel stau lucrurile in provincii. Cei din provincie odată dispun, altă-dată »nu dispun«; odată sânt și a doua-óră nu sânt dispuși să mERGă intr'un concert; prin ce chiemarea artistului călător in provincie devine, de-oparte pentru el anevoiósă și nemulțămitoare, de altă parte pentru public supérătore. Cei bogăți in provincie sânt mai puțin la număr. Nu vorbim dar de »musica in voyage« — las' că tocmai artiștii români de aceștia până acum nici nu pré sânt mulți — ci să vorbim de altfel de musică. De »musica in casă.«

Pornind de-acolo că musica se invétă ca: negreșit să călătorești cu ea, să dai concerte, mulți părinți cred că decă nu au acest scop in vedere cu copiii lor — nici nu e de lipsă ca să-i invețe bine musica chiar și decă dispun de mijloce. Aici tocmai e părerea greșită. — Cât de plăcut e și pentru ascultători și pentru cei ce fac musică decă la ocașiuni date, in cercuri mai restrinse, in casă, in familie, la o soiréa — se pôte face și musică bună, — se pot arangia duette, »trio-uri, cvartette — câte sânt! bune, de Mozart, Beethoven, spirituale franceze de Gouvy, Sainnt-Saens și alții. Așă numita »Kammer-Musik« — cu mai multe instrumente — este o distracțiune fôrte plăcută și distinsă — dar durere încă puțin obicinuită. Alte esemple, tot de-acolo pornite, că musica se invétă numai pentru concerte. Fete tinere, dar și femei cari au avut ocașie să-și facă studiile cu profesori buni, altele cari și-au făcut și terminat studiile pe la conservatóre — ba chiar au și plâns — un cias pôte — pentru că la strigarea premiilor n'au fost cele dintâi pe listă — ne mai urmând ele la profesori și nici la conservator mai mult, și neavând mereu concerte in cari să cânte — nici nu le mai vine să cânte de fel. — D'apoi dragile mele, așă dovedii că iubiți musica numai de dragul aplauselor și de dragul admiratului și nu de dragul muziceii însă-și! — Ce să mai dic de acele femei tinere — cari au fost bine conduse in timpul studiului și de profesori dar și de părinții lor, cari șci-eau să aprecieze de ce bun e mucica bună și in casă, in familie, dar cari măritate odată, nu-ți mai pun mâna pe pian ori să-și deschidă gura să cânte — Dómne fereșce!

Se întemplă să intrebi pe așă o femeie tineră: »ei dragă, mai cânti? ce piese mai cânti? — și-ți raspunde: (cu tôte că are in tótă gospodăria ei un singur copil — ori pôte nici unul — altfel de tôte cele necesare — in plus: un bărbat bun ca pânea

de tôte țilele —) îți raspunde (și încă așteptând ca să-o mai și compătimesci —): »ah, dragă! — de când m'am măritat, — uite, nu mai ajung! — atâta lucru, in casă, cu copilul“ . . .

Aici ar fi să ne folosim de »minutele« recomandate de bătrânul Wieck.

Dómna, — vei face bine pôte să te vaiți mai puțin de pré multă ocupație; 'nainte de prând, decă tôte in bucătărie sânt gata — dece minute — până a se aduce supa pe mÉSă, — după prând timpul când îți trimiți copilașul cu dădaca la plimbare 10—20 de minute, 1/2 de cias, ori séra când el dörme deja in a doua ori a treia odaie, iute, iute, câteva game, câteva solfegii, o cadenză repede, un esercițiu ori anumite părți »renitente« din cutare ori cutare piesă grea — ađi așă, mâne așă, minutele fac ore, orele fac țile — îți păstrezi agilitatea degetelor, ușurătatea de-a cântă — și decă încă iubești musica, decă intr'adevăr ai iubit-o vre-odată mai mult decât numai pe așă un nesărat și neinsămnat »faire passer le temps« — cântând câte și mai câte nimicuri, secături de compoziții fără nici o valóre — atunci dómna, pe lângă iubirea dtale de soție pe care eu nu o trag la indoielă — și pe lângă iubirea dtale de mamă, sigur că vei găsi și »minutele« necesare pentru musică. Și nu crede că este o imposibilitate casa, familia aceea românescă, chiar și numărósă, unde și musica, acéstă dînă capriciósă de altmintreni — (căci vré și ea să fie iubită —) să fie ocrotită, imbrățisată. Este ceva luat din cadrul posibilității acea familie, unde pe lângă musică bună de tot felul. se cultivă cu iubire și plăcere și musica națională. românescă — mult puțină câtă-i — unde părintele familiei, încă activ și sănatos, intorcând séra dela ocupațiunea țilnică in cercul familiei sale și spre a se mai distrage mai cântă și câte-un: »Deșteptă-te Române!« cu simțire și din inimă, — și copilașul mai mare lângă el, stă și-l ascultă cu pietate, — alături de salonaș, ér pe o canapea, șede mama cu cel mai mic, sugător la sîn — și o copiliță, ceva mai măricică, vine de se aședă aprópe, se lipeșce de mamă-sa și cu sufletu-i mititel răpit de avéntul puternic al accentelor ce aude, dar și de ale cântecului — fără a șci mult să-și dea sémă de aceea ce dice — privind și acoperindu-și păpușa, ca să nu-i fie frig — și stringend-o apoi și ea in brațe, ca și mama copilul, dice cătră mamă-sa, cu o sacră sfielă: »Mămițico! — mămițico, — așă cum cântă Tata, aș vré și eu să me rog la Dumnețu . . .!«

Sofia Vlad-Radulescu.

Doine din țera Oltului.

Din Veneția inferióră.

Du Măriuță șurțuri multe,
Di mă-tei să te mărite,
Că și eu vreu să me 'nsor,
Să fac casă cu prisvor,
Grădină cu foisor
Și 'n grădină-mi fac fântână,
Să spele Măriuța lână.

Cine-o făcut drum pe munte,
Dumnețu să nu-i ajute,
Că se duc cătane multe,
Se duc bune, se duc rele, }
Se duc némurile mele,
Se duc buni și se duc rei,
Se duc frățiorii mei.

Livia I. Pușcariu.

Șapte zile la expoziția din Paris.

Dina II.

Mai trec odată pe la societățile »crucei roșii«, cum este: 1) Asociațiunea damelor franceze fondată în 1879 de doctorul Duchaussoy, cu scop de a veni în ajutorul militarilor răniți și bolnavi în cas de război și în al civililor în cas de calamități publice, și de suvenire iau și un buletin de adheziune pe care se iscălesc asociații; 2) Uniunea damelor franceze cu scopuri similare. Văd apoi institutul de vaccinare cu o instalațiune foarte simplă; trecând apoi încă odată pe lângă crematoriu, observ inscripția că e făcut a funcționa prin combinațiunea aerului cu gaz aerian. Aci e locul a menționa, că un asemenea crematoriu am văzut instalat într'un edificiu ca o biserică în cimitirul din Paris »Pair la Chaise«, unde e îngropat și Domnul Valahiei, prințul Bibescu.

Trec apoi în pavilionul cu inscripția: »Oeuvre de l'hospitalité de nuit.« Aci se văd paturi simple, dar curate, pentru adăpostirea celor lipsiți de conac de noapte, haine vechi dăruite, păpuși și toate ce ar putea indulci cât de puțin viața omenilor fără căpătîiu.

Trecând apoi erăș prin pavilionele de pe queiul d'Orsay, văd espuse produsele companiei Liebig, pudră de carne, extractum carnis Liebig, conservator de tinichea, pudră de os și altele, mai de parte o movilă de jambon cu firma Coleman, supă concentrată de Edward, ciocolată și malțextract, liqueur și alte asemenea. Într'un loc vădurăm că igiena morală se luptă în contra beuturilor spirituoase și a tutunului, aci vedem espus tot felul de tutun, țigări și aurite. Vasul de care amintisem poate cuprinde 80,000 de litre.

Ajuns erăș pe câmpul lui Marte, intru de curiositate și într'un local de petrecere, unde eră postat la intrare un pitic, comediant francez, ér deasupra ușii eră scris »concert asiatic.« Firma atrage, lume ticsită, damele cântă din vioră, dar nimic asiatic, ci cunoscuta piesă: poet și țeran.

Incepând a se întuneca, se închid mai toate pavilionele, și numai palatul comerșanților francezi și colosala hală de mașine se pôte vedé și la lumină electrică. Mai în toate părțile se vënd suveniri de ale expozițiunii, dintre cari cele mai multe în forma séu cu chipul turnului Eiffel. Înțeleg niște fórfeți, un sfeșnic, o butelie de parfum în forma acestui turn, dar nu câte alte bazaconii ca plăsele la cuțit, pungă de bani în formă triangulară.

Ve rog dispensați-me de a ve descrie hala de mașine, care mi se împărea, că e un câmp de bătălie, în care fiecare mașină e un individ, care seluptă din reșputeri a bate pe toți ceialalți, a cuceri admirațiunea tuturor. Vedeai cum se bagă la capétul unei mașine un boț de masă albă frământată, trecea prin ape, prin uscători și la celalalt capét eră hârtie să scrii la moment pe ea, vedeai cum din cōla de hârtie ies hârtiile de țigaretă încă și legate cu gumilastru cum se află de vëndare, veđi cum motche de lână se coloréză prin mașină pân' te uști cu ochii, veđi electricitatea și lumina electrică folosită de Edison în mii de chipuri, veđi ieșind de subt téscuri jurnale de odată în sute esemplare cum este »Petit journal« ce apare în 950,000 de esemplare zilnic, jurnal ilustrat și altele, apoi câte altele și mai mari și mai me-

runte, cum este condeiu ce scrie 20,000 de cuvinte dintr'o singură moietură în cernelă, acul în care pot băgă ața chiar și orbii, sfeșnicile rectunghiulare care la un capét aveau gumilastru cât un ban și de-l adaptai ori unde pe oglindă, sta lipit și-ți luminai astfel oglinda cu câte lumini vrei și în ori ce parte vrei.

Dar am obosit, me suii pe galeria halei de mașină, unde erau mașine mai mici, organe electrice ce cântau de resună hala grandioasă: pe părăți erau planuri, între cari și al viitorului palat de justiție din București, al bisericei Domnița Balașa tot de acolo, apoi un proiect studiat deja de a legă Franța cu Anglia prin un pod deasupra mării (Pont sur la Manche), model de instalarea farmaciilor și câte tôte.

Imi mai aduc aminte de unele lucruri vădute în această zi. În secțiua din Algeria, unde se vedea pe fotografii cum lucréză cei trimiși acolo pentru ca să facă cură, vedeam o sermană fată de aspect oficios cum privia cu duioșie la fotografia aceea, ședea pe o canapea și se uită dusă cu gândul la acea parte de pământ și par că oftă că n'are avere să se ducă acolo ca să-și mai lungescă cumva zilele vieții.

Lângă queiul d'Orsay, dar jos lângă malul Seinei, eră o secțiune specială de balneoterapie. Se vede că au ascuns-o aci pentru afinitatea ei cu apa. Atară de ce se putea vedé cu privire la băi în alte secțiuni, aci se află vane cu aparat electric, aparate de inhalatiune, de gimnastică, diferite soiuri de dușuri, în altă secțiune duș în cilindru de sticlă de mărime ca să pôtă sta omul în picioré și a se mișcă într'ensul (părțile de sticle erau legate între ele cu nickel), aparat aerotherapic, lavabos pentru 12 persoane, bun pentru pensiune, sobe (cuptóre) cu gaz de făcut apa terbinte pentru hăi, vane în legătură cu asemenea sobe.

În alt loc veđi biberone cu încălditor, lapte condensat de Nestlé dela vacile din Șvițera, apoi fărina lacteă de Nestlé, care este un aliment complet pentru copiii mici, avënd de basă bunul lapte al vacilor de Șvițera. În Paris se accentuă mult laptele pur, căci de și veđi la lăptării firma de lapte pur, acesta mai nici odată nu e pur, precum nici untul prospét, aci așa galbén. Așa e și cu vinul de rënd, care tot-déuna e roșu, de altmîntrelea este știut, că în Paris există fabrice de vin.

În secțiunea militară veđ aparate pentru filtrarea vinului, biscuit și bispain pentru trupe, tapioca de carne și de legumi, rațiunea de zăhar și de cafea (militarul român n'a ajuns până la cafea), aparate de desinfectare, în fine de o parte urzeltele caritabile ale »crucei roșii« adecă ale ambulantei militare: 2 paturi pe un cal, luntre aședată în trăsură, vagone sanitare etc, ér de altă parte colosuri de tunuri de 66 mii de kilo, cu scut cu tot 120 de mii. O placă de tuciu cât o ușă și cât latul palmii de grósă eră ciuruită de obusurile tunurilor! Lumea năvăliă mai mult în această secțiune, și unde un câmp de bătăie eră făcut cu figuri în mărime naturală, numai cu greu puteai străbate de a vedé instalațiunea aceea. Cu un cuvënt lumea e încântată de militarism și pôte și de resbel.

Dina III.

Dina turnului Eiffel, a principalei părți din secțiunea română și a mașinelor de scris. Chiar și turnul are un concurent puternic, care este balonul în care te poți plimbă prin aer pe deasupra Parisului, de órece eră ținut de o frânghie enorm de lungă și cu această se dirijă. Din turn ai o priveliște din cele mai încântătoare asupra întregului Paris, precum și

departe asupra vecinătății lui. În toate direcțiunile eră cerul inseninat, numai spre orient mai zăcea oșez-care ceta. Telegraful nu-i mai scump nici în vârful turnului: 30 centime cuvântul pentru România, 55 pentru Turcia, 25 pentru Austro-Ungaria, 20 pentru Italia și așa mai departe. Ca publicul să nu fie espus curentelor și vânturilor, sunt sus ferești de giur impregiur, cari se țin deschise pe partea de unde nu bate vântul. Seina șerpuesce în colore arginție dela o margine a orașului până la cealaltă, ba se vede și departe afară de oraș, dar în apropierea turnului se arată apa ei în colorea adevărată, adecă minjit verde și apröpe de mal îngălbinită de murdărie. Aci sus nu mai aude huetul din oraș, ömenni jos par a fi niște păpușe.

(Americani sunt decizi a face un turn care el să se aplece la public, er nu publicul să se ostenescă până în vârful lui, ci vârful să-l ia și să-l ridice!?)

De sus și se pare că sunt puțini ömenni la espositie, de örece nu-i veđi dela cap pân la picioare, ci numai diametrul lor, care în raport cu spațitul dintre ei e mic. Deasupra platformei a treia mai este ancă una mică la care conduc niște scări, pe care inse numai ömenni apartinitori turnului sunt liberi de a se urcă. De acolo de sus se sloböde și un tun când se dă öreșcare signal pentru cei din espositie. Când ești în vârful turnului, par că simți o sguduitură ce pare a se reflectă prin terul de jos în sus până la platforma pe care te afli, dar când ești la etajul prim (intăia platformă) nici nu șcii că tunul a detunat din turn. Când te cobori din turn, și se pare că casele din oraș se cufundă în pământ. Dela etajul al doile în jos te poți coborî, ori de jos te poți sui și pe scări (trepte) ce șerpuesc în interiorul fiecărui picior al turnului, dar aceta nu o fac mulți, fiind mult mai ușor a sedé în vagonașele urcătore. La suire anđi pe fracezi: Adio Paris!

Să critic ori să laud espositia română? De nu m'ar condamnă iubitele cetitöre, mai bucuros aș tăcé. Societatea »Furnica« e prima ce-ți bate'n ochi în secția română din pavilionul de lângă artele libere. Vêd aci brodat: »Etă hora națională, opt fete și un flăcău, Unde merg ele merg și eu.« Unele obiecte din vitrina acestei societăți au câștigat medalia de aur. Aveam în secția română și o colonă mare de sare, publicul da cu degetul pe ea și și-o lingea și dicea »veritable.« Pe semne în Paris și sarea se falsifică?

Arsenalul armatei române asemenea a câștigat medalie de aur pentru obiectele espuse, făurite la noi în țeră. Etă și câteva nume ale esposanților industriași și meseriași români (?) ce mi-am notat într'o privire fugitivă: Finkelstein, Axerio, Felix, Konya, Mütznier, Alter David din Folticeni, Ios. Puson București. Fain, Bruno, Anapliotis, Neuwirth, Franke, Scheffer, Lempart, Becher, Goldenthal, Stasek, Socec, Prager, Arbenz et Wolf, Capșa, Briol, Lucescu (?), Wittemescu (?) etc. Sărace meserii și industrie!

Dar etă și ciobote de Stefanescu, etă și produse dela școla de meserii din Ploesci, fabrica de efecte militare (Mândrean), societatea de basalt, fabrica militară de piele din Bucoveți, a cărei obiecte le mai vêdusem și la espositia din Iași și din Craiova, și altele. Și în fine mai bine ori-cum decât nici cum!

Am vr'o șapte firme diferite de mașine de scris, cu care se imprimă literele în urma atingerii clapeilor literelor respective. Se afirmă că cei esercitați scrin (adecă ipăresc) de 3 ori mai iute decât cu condeinul. Aș pledă pentru aceste mașine prin cari se cruță ochii, de n'ar fi de-ocamdată cam scumpe. Dela 70—550 franci. Ministerele, societățile, comer-

cianții trag mai mult folos din ele. »La calligraphie« se află și în Varna la armata prințului de Bulgaria, și aud că și ilustra Carmen Sylva are o mașină de scris. Avé-va öre vr'un farmec aceta mașină, avé-va öre și caractere românești, (adecă literele necesare la ortografia fonetică a Academiei)? Intrebări, la cari mulți pui de literați și mulți români infocați ar dori să-și potă respunde.

În fine voi mai aminti aci și mașina de compus și de justificat pentru tipografi. Culegătorul ia numai literele și le lasă să cadă pe o tablă (entonnoir), er tot lucru celalalt îl face mașina prin motor. Când linia e terminată, soneria avisată, lădița (galée) umplută se duce la justificator. Iuțimea e 200% mai mare decât la culesul cu mâna. Prețul 1600 fr., er împreună cu a justificatorului, care nu se vinde singur (pe când cea dintăi se vinde și singură), este 4,500 fr. Nu aflu necesar a pune aci adresele respective.

Dr. G. Crăinicean.

Literatură și arte.

DI A. I. Odobescu, membru al Academiei Române și profesor la universitatea din București, a publicat în o broșură discursul seu ținut la serbarea iubileului de 25 ani al acelei universități. Titlul broșurei este: »Petrahe Poenaru, vieța și activitatea lui.« Ca în toate lucrările sale, autorul și de astadată se nfătoșeză meșter al prosei și ne dă o lectură d'n cele mai frumoșe și mai instructive totodată. Eñsuș elev al profesorului Poenaru, (pe care nu șcim de ce-l numeșce pe grecie Petrahe, în loc de Petre,) dl Odobescu ne presinteză în acest discurs numai figura lui Poenaru, ci totodată și epoca în care a trăit acela, cu toate stăruințele, luptele și succesele generațiunii de atunci. Cetind aceta lucrare, par că ascultăm un basm, în care vedem luptele urieșilor în contra intunericului, care 'n cele din urmă remâne invins. Dl Odobescu a făcut un bun serviciu istoriei nöstre culturale că a publicat-o.

Instalarea bustului lui Eminescu, lucrat de tinerul Marinescu, în sala noului Ateneu din București se va face în cursul acestei șeptemăni, la care va fi invitată a luă parte și presa din capitală. În acea seră, scrie »Românul« comitetul revistei literare »Generația viitoare« va da un banchet presei, în memoria regrelatului Eminescu.

Carmen Sylva ungureșce. Dna Rosa Kacsóh n. Lukács a tradus în limba ungureșcă opul »Leidens Erdengang« de Carmen Sylva, sub titlul »A szenvedés földi vándorlása«, care, după cum aflăm, a apărut la Cluș în editura librăriei Horatsik.

DI I. C. Gârleanu a publicat »Arborele genealogic« al tuturor statelor din Europa și al suveranilor lor. Acest tablou a fost lucrat cu multă artă în Viena de litografia H. Engel. Aceta lucrare presintând un mare interes, o recomandăm cititorilor nöștri.

Albumul »Peleş« a apărut de sub tipar conținând pe lângă portretele regelui și reginei, al principelui moștenitor și mai toate vederile interne și externe ale Castelului Peleş, precum și a clădirilor mai importante din Sinaia. De vëndare la tipografia Carol Göbl, București, 14, Strada Dömei, 14.

Icona sufletului, carte de rugăciuni și cântări bisericășci. Prelucrată și edată cu permisiunea ordinariatului diecesan gr. c. de Gherla, de Vasiliu Păcaș, preot gr. c. în Hotoan. Edițiunea a 2-a, corésă și amplificată. Tipărită în Gherla la imprimeria »Aurora.« — Aceta carte conține: rugăciuni pentru toate ocasiunile de obște, cântările după cele 8 versuri la

măneacat, sf. liturgie, inserat, la inermământare, cununie etc., apoi indrumări din tipic și pe lângă acestea mai are în text și 10 ilustrațiuni frumoase. Se poate procura dela autorul în Er-Hatvan, p. u. Tasnád-Szántó (Sălăgiu). Câte un exemplar costă 50, 75 cr., 1 fl. 25 cr. și 3 fl. 25 cr. Dela 10 exemplare prenumerate de-odată se dă unul rabat.

Diare noue. *Democrația Brăilei*, organ al partidului național-liberal, a apărut la Brăila, redactat de un comitet compus din cinci membri delegați ai partidului național-liberal de acolo. — *Gazeta de Dorohei* a apărut în orașul cu acelaș nume.

Teatru și muzică.

Șoiri teatrale și musicale. *Dșóra Nichita*, vestita cântăreță, va da în curând două concerte la București în sala Ateneului nou. — *Violinistul Ondricek* petrece încă tot la București, unde va da un nou concert. — *Pianistul Paderewski* a dat în duminică trecut concert la București, în sala Ateneului nou.

Dna Irina Pop n. Antal, bine cunoscută din concertele date la Cluș, Șomeuta-mare și Beiuș, a cântat în duminică trecut cu mult succes în concertul dat în Oradea-mare, în sala mare a otelului „Vulturul negru”, în folosul societății de caritate „Gyermekbarát” (Amicul copiilor.) Vocea-i voluminoasă, de-o șcală mare, flessibilă și d'un timbru argințiu, a fost și de astadată acoperită de aplause frenetice din toate părțile și la dorința generală a trebuit să biseze romanța ce cântase.

Teatrul Național din București merge din ce în ce mai bine. »Tartuffe» al lui Molière s'a jucat de două ori, cu succes complet; în rolul prim a escelat dl C. Notara, er în al Dorinei dna Aristița Romanescu. De odată cu acesta comedie s'a jucat tot de Molière, comedia: »Viceniile lui Scapin», în care s'a prezentat generațiunea tineră a Teatrului Național, dnii Tonén, Brezén și dșóra Moor, în frunte cu binecunoscutul comic Hagiescu. Afară de aste s'a jucat »Femeile noastre» de Moser, deja de douăspredece ori, un succes neobicinuit acesta la Teatrul din București.

Conservatorul de muzică din București. La 25 novembre, (7 decembre) se implinesc 25 ani dela înființarea conservatorului de muzică și declamațiune din București. Pentru serbarea acestei zile se va da la Teatrul Național o reprezentațiune extraordinară, la care vor lua parte mai toți elevii conservatorului. Intre alte bucăți se va cânta și un act din opera „Lucia” de cătră dra Roth, elevă a conservatorului, care este angajată anul acesta la opereta română, și de dnii Teodorescu și Băjenaru.

Reuniunea română de cântări din Brașov a dat la 14/26 novembre prima sa convenire colegială cu care ocaziune corul reuniunii, compus din dame și bărbați, a cântat următoarele piese: »Suvenirea» și »Serbarea primăverii» de F. Mendelssohn-Bartholdy, două coruri din balada »Crăesa ieilor» de N. Gade, »Copila tineră» de G. Dima și hora »Izvorul» de N. Popovici, dirigentul corului. Intre coruri dșóra Elena Dimitriu a declamat poezia »Rochița» tradusă din franțuzeșce de N. Țincu; dna Virginia Vlaicu a executat pe pian polca »De la Reine» de Raff și o variațiune asupra temei »Deșteptă-te Române»; er dl Traian Mureșan a cântat două soluri: Arie din opera „Ernani” de Verdi și »Ochi albaștri» de Denza. Concertul întreg a reușit foarte bine.

Concertul Hubay, artistul de predilecțiune al publicului capitalei Ungariei, a fost o serbare mult dorită de nenumerații sei admiratori, căci de mai mulți ani el nu reapăruse ca solist. Serata se încep

cu două magistrale compozițiuni clasice de Rust și de Bach, unde adevăratul artist poate să arate tot ce poate. Ceea ce a dat ocaziune marelui violonist a dovedi perfecțiunea arcușului seu. Tote immensele dificultăți tehnice fure invinse cu o ușurătate necredibilă și o puritate de son deseversită în cele mai acute tonuri. Intiligența și simțimentul interpretațiunei au arătat pe deplinul artist-poet Poet și poet d'o bogată imaginațiune s'a revelat dl Hubay în compozițiunile sale »Berçeuse» și »Valse diabolique» una plină de brio și vivacitate, alta d'o dulce reveriă. Ceea ce inse este răpitor de grație, de frescheță, de simțiment adevărat, ceea ce e un adevărat poem al amorului june și naiv, e noua sa compozițiune »Blumenleben» adecă cum simt și iubesc florile. Contele Zichy Géza a scris testul. Ceea ce ș-a inchipuit un poet, a fost cu măestrie tradus în sonuri de altul. Oplu nu este încă imprimat, dar cvalitățile acestei compozițiuni o menesc pentru o lungă viață în repertoriile concertelor celor mai mari violoniști prezenți și viitori. Succesul dlui Hubay atât ca esecutor, cât și ca compositor a fost nedescrptibil. Tota sala a fost electrisată, totă sala în picioare, și acea sală eră compusă din un auditor de elită, societatea cea mai înaltă și artiștii cei mai însemnați. Ca drept tribut, s'au depus la picioarele marelui violonist nenumerate cununi de lauri și de flori. Una din partea damelor din Budapesta, alta din partea unor admiratori, în fruntea căror stă contele Aponyi, altele dela Academia de muzică, dela conservator etc. Nici odată n'a fost lauri séu entusiaste aplause mai meritare. Dl Hubay este și remâne nu numai cel mai mare violonist magyar, dar unul dintre cei dintei ai timpului present. — c. d. s.

Piese noue. Dl L. I. Caragiale, care ca director general al Teatrului Național, n'a izbutit, vré să repareze eșecul acesta prin o piesă nouă, la care lucrează; titlul piesei are să fie »Năpasta.» — *Dnii D. Teleor și N. D. Georgian* au cris împreună o dramă intitulată: »Iubire păgână», într'un act și a dat-o direcțiunii generale a Teatrului Național.

La Brașov în serata tipografilor, care se va ține ați sâmbătă la 7 decembre n. se va reprezintă și piesa românescă »Arvinte și Pepelea» de V. Alecsandri.

Biserică și școlă.

Șoiri biserieșci și școlare. Dl dr. George Major, actual profesor la școlă specială de agricultură dela Herăstrău, în București, va fi numit director al acelei școle. — *Dl Ioan Popescu* din Dumbrava în Ardeal a fost promovat de cătră universitatea din Cluș la gradul de doctor în drept.

Premiile episcopului Popea. Aflăm din »Gaz. Trans.» că Pr. Sa episcopul Nicolae Popea a transpus adunării reuniunii învățătorilor gr. or. din districtul Brașovului, ofertul ca în scopul a se iniția despre fiecare comună românescă câte o monografie, adunarea să escrie concurs asupra următoarelor teme: 1. Căsătoriile la Românii săceleni, economi de vite séu așa numiții »mocani», cum se seversesc acum și cum s'au seversit înainte cu cincișeci până la o sută de ani, împreună cu toate ceremoniile, obiceiurile vechi etc. 2. Stâna dela munte și stâna dela câmp, împreună cu toate aparatele pentru facerea brânzei etc., numirea acestora, deosebirea între stână și tērlă, venirea dela câmp la munte și plecarea de aci la câmp a Românilor săceleni séu mocani, atât în present, cât și înainte cu 50 până la 100 de ani. 3. Vieta socială a Românilor săceleni séu mocani, dati-

nele, obiceiurile séu moravurile, apoi religiozitatea și moralitatea lor, băiatul decând se duce în țeră (România) la oi și până când vine acasă ca june să se însore. Pentru fiecare temă din aceste trei se dă un premiu de câte 30 fl. v. a. din partea Présfinției Sale. Lucrările se vor censura prin o comisiune anume instituită din următorii domni: Radu Popea, paroc; Eremia Verzea, paroc; Toma Bârsan, paroc; Ioan Popea, profesor; Andrei Bârsan, profesor; Ioan Dorca, director; Ioan Găvrus, notar și doi esmiși ai despărțământului reuniunii de învățatori, cu participarea Pr. Sale. Adunarea a primit în unanimitate propunerea generosului oferent și a ales din partea sa în comisiunea censorătoare pe domnii: G. Proca și D. Dogariu.

Conferință învățătorească. Învățătorii gr. c. din protopopiatul Bellenului în Ardeal au ținut conferința lor de toamnă în comuna Sintireag, la 17 novembre, sub presiunea protopopului Mihail Făgărășan. Cu asta ocaziune învățătorul Pompeiu Mureșan a ținut o prelegere practică; ér învățătorul Ioan Diugan a cetit lucrarea sa intitulată: »Premierea și pedepsirea prun-cilor școlari.«

Ce e nou?

Hymen. Dl Ioan Circa, subjuce r. în D. Sân-Mărtin, s'a logodit cu dșora Elena Catona în Mureș-Datiș. — Dl V. Burla, cunoscutul profesor din Iași, s'a cununat cu dra Irina Romașcan, directoarea institutului de domnișore din Brăila. — Dl Ioan Nagu, absolvent de teologie al diecesei Caransebeș, s'a logodit cu dșora Gizela Daminescu în Gladna-română lângă Făget.

Procesul de presă al generalului Tr. Doda s'a sistat la ordinul Maj. Sale, în urma cererei generalului.

Asociațiunea transilvană. Despărțământul Alba-Iulia, care, în urmarea indiferentismului ce s'a răspândit și pe acolo, ș-a sistat activitatea, va începe de nou să funcționeze. Spre acest scop protopresbiterii Ales. Tordășan și Simeon Micu, dimpreună cu avocatul Rubin Pațița au convocat o adunare generală a despărțământului la Alba-Iulia în 17 decembrie.

Conferință despre Eminescu. Comitetul cercului literal al „Revistei Poporului“ din București ne anunță, că duminică 19 curent ora 1 și jumătate p. m. în sala vechiului Ateneu va fi a opta audiență liberă și publică în care va fi la ordinea zilei: a) Disertațiunea dlui Ioan I. Livescu »Eminescu în poezia populară.« b) Dl Alecsandrescu din Dorna, va face lectură de scrieri originale.

Bal român la Arad. Tinerimea română din Arad va arangia la 1 februarie 1890 st. n. în sălonele otelului »Crucea albă« un bal, în favorul școlărilor români, lipsiți de mijloce, dela școlele din loc. Comitetul arangiator s'a constituit în următorul mod: dl Virgil Bogdan, president; dl Iuliu Moldovan, secretar; dl Gheorghe Popovici, cassar, C. Ardelean, dr. G. Chicin, dr. A. Demian, I. Herbay, dr. I. Mera, dr. C. Nicoră, V. Petco, M. Petcovici, dr. P. Pipoș, dr. St. C. Pop, N. Șerban și dr. I. Trăilescu membri în comitet.

Bilete noue de călătorie pe căile ferate ungare. Dela 1 decembrie a. c. s'au pus în circulațiune bilete noue pentru călătorie pe zone. Biletele aceste sânt foarte practice. Ele se pot cumpără în toate stațiunile mai mari ale căilor ferate de stat; se pot folosi în ori-ce timp, de-orece ele nu se mai timbrăză ca până acum: călătoria o poți face deci când îți stă în voe. Pentru călătoria tour și retour sânt bilete anumite, ele se pot procură dintr'o stațiune ore-

care, călătoria inse o poți începe din altă stațiune. Așă d. e. eu cumpăr din Orade un bilet tour și retour până la Budapesta, acest bilet îl trimit unui prieten în Budapesta: amicul meu cu acel bilet pôte veni de acolo la Orade și din Orade întorce éráș la Budapesta, când îi place. Prin urmare persoanele, care au să facă mai adese-ori acelaș drum (d. e. comerțianții), pot să-și cumpere de-odată câte 20—50 de bilete, ele ori-când au valóre și nici o formalitate nu e împreună cu călătoria lor. Biletele sânt: pentru circulațiunea de vecinătate, pentru călătoria cu tren omnibus, tren de persoane și tren accelerat. Chiar și pentru trimiteri cu „fracht“ sânt anumite bilete de aceste. Pe la stațiunile căilor ferate sânt de vânzare broșuri, care conțin multe lámuriri în ceea ce priveșce folosirea nouelor bilete.

Necrológe. *Maria Aurelia Căluțiu* n. Gaetan, soția avocatului Simion Căluțiu, în D. Sân-Mărtin, a încetat din viață acolo la 3 decembrie în etate de 32 ani. — *Emilia Micu* n. Popovici, soția preotului gr. or. Emilian Micu din Chișoda, lângă Timișóra, a reposit la 12/24 nov. în etate de 23 ani. — *Livia Elena Cușoltan*, fiica dlui Ioan Cușoltan, notar în Lancrem în Ardeal, a murit la 30 novembre, în etate de 16 ani.

Oglinda lumei.

O nouă scriere de Flammarion. Renumitul astronom francez, Camille Flammarion, care scrie lucrările sale în formă ușoră petrecătoare, a publicat de curând o carte nouă, intitulată »Urania.« În această lucrare, învățătorul autor povesteșce tot ce au descoperit astronomii pe bolta ceréla în anii din urmă. Autorul cutreeră pe aripele bogatei sale fantasii cerul, umblă printre nori și stele, și presintă pământul nostru ca pe o provincie a universului. Eroii romanului sânt o fată și un tiner. Amândoi acești tineri ard de dorul d'a pénétrunde în tainele naturei, și se luptă pentru a șci ceva, unul cu mintea sa, celalalt biziindu-se pe sentimentele sale. Autorul se ocupă în mai multe capitole și cu ipnotismul.

Proiectele literare ale lui Zola, după propriile lui idicații: Vinorul meu volum va fi »L'Argent«; el va cuprinde tripotagiile de bursă și urmările lor. Me voi atinge asemenea de politică. Atunci esceleța sa Eugène Rougon va reapără în totă splendórea lui. Al doile volum va fi la »La Guerre.« Voi tratá în el despre armată, voi povesti campania din 1870 și me voi oprí mult asupra capitulării dela Sedan. În stêrșit, al treilea volum va fi o conclusiune, întrú câtva, în care se va vedé ce-au devenit personagiile întregii serii. Istoria familiei Rougon-Macqart odată terminată, ei bine, nu voi avé atunci decât cinci-deci și doi de ani; fi-voi pré bêtrán ca să nu mai întreprind altceva? Cred din potrivă. Sânt sănétos, asta e principalul. Me voi ocupá cu teatrul, scriind în aceeași vreme câteva romane pe cari le-am în cap, dar teatrul me va ocupá în special.« După cum se șcie, Zola n'a reușit de loc până acum în teatru.

Esposiția universală din Paris. Inchiându-se socotelile esposiției universale din Paris, s'a aflat următórele: S'a încassat 49 și jumătate de milióne; față de aceste încassări au fost 41 milióne și jumătate cheltueli; întreg câștigul este dará de opt milióne. E de însemnat, că esposiția din 1878 s'a incheiat cu un deficit de 34.704.800 franci.

Mommsen și francesii. Academie des inscriptions et belles lettres în ședința de astă toamnă a ales pe bêtránul și vestitul istoric Mommsen membru al

ei. Printr'acastă alegere francesii s'au onorat și pe ei: au în sinul lor un bărbat de știință recunoscut ca autoritate pretotindenți și, afară de asta, au dovedit încă odată că în chestie de literatură ori de știință nu sînt preocupați șovinisti, și că fiind vorba d'a se recunoșce meritele unui bărbat literat, ei recunosc și se închină decă vîd meritele chiar la nîmț. D'altfel francesii față cu Mommsen au fost totdeauna curtenitori. Astfel: cînd cu cîțiva ani înainte de asta reprezentantul Francei la Tunis dl Charles Tissot a descoperit acolo mai multe anticități romane, bîtrînul istoric l'a rugat imediat să i le pună și lui la dispoziție pentru a le trece în Corpus Inscriptionum. Dl Tissot a stat puțin la indoiele decă trebuie să-i le arate. Dar nu mult sentimentele șovinistice l'au ținut în această stare. În curînd el scrise lui Mommsen și-l înștiință, că pune cu plăcere la dispozițiune descoperirile sale.

O nevastă frumoasă. Din Belgrad se împărtășește senzaționala știre, că dl Milan Cristici, fost agent diplomatic al Serbiei la Berlin, a dispărut de câteva zile. Causa disparițiunii sale se crede a fi următoarea: soția sa petrece de mai mult timp la Paris, și acum în urmă cînd bărbatul ei a chemat-o acasă, ea a răspuns, că se simte mai bine la Paris, deci să n'o aștepte. Cînd bărbatul primi această scrisoare, fu cuprins d'o desperare încît spuse mai multor prieteni ai sei că se va sinucide. Și în adevîr d'atunci a și dispărut. În cercuri intime se mai vorbește, că tot această femeie a fost cauza pentru care Natalia a divorțat de exregele Milan, și chiar acum se ține că exregele ar fi și el una din cauzele pentru care frumoasă dnă Cristici nu vrî să se reintorcă în Belgrad.

Cea mai nouă dramă a lui Daudet. »La lutte pour la vie« (Lupta pentru esistență) a apărut de curînd în Paris. Drama este însoțită de-o precuvîntare, în care se arată originea și însemnătatea scrierei. Daudet declară, că el prin scrierea această n'a avut de scop ca să arate într'o sîră pe scenă lupta pentru esistență, ci a vrut numai să scotă la ivelă câteva figuri caracteristice, cari folosesc principiile cunoscutului Darwin drept prețecst la tot felul de mișelii și lucruri ordinare. Autorul ține, că la început a voit să scrie un roman luînd de basă o faptă criminală din Paris, dar după ce a apărut în limba franceză „Raskolnikov“, romanul lui Dostojevoky, s'a lăsat de acel plan.

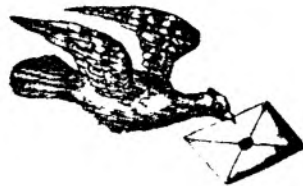
Felurimi.

Risul. Un mare observator clasifică în modul următor pe oamenii ce rid: Omenii, cari rid în *A*, sînt deschiși la inimă, loiali, iubesc societatea și de comun sînt indiviți cu caracter schimbăcios. Cei, cari rid în *E*, sînt flegmatici și au o bună dosă de melancolie; în *I* rid oamenii naivi, slugarnici și fricoși; în *O* rid de regulă cei nobili și curagioși, er în *U* rid mai ales rîsbunătorii și misantropii.

Limbagiul timbrelor de poștă. Un diar nemțesc dă următorul limbagi al timbrelor de poștă: Lîpirea unui timbru pe un plic are pentru damele din Berlin o semnificare ausiliară. — De ordinar, unghiul de sus, din partea dreptă, semnifică, cînd timbrul este pus drept și cu capul în sus: »Doresc prieteșugul dumitale«; în lat: »Me iubești?«; cu capul în jos: »Să nu-mi mai scrii«; aplecat: »Scriemi numai decăt.« Cînd timbrul este pus la unghiul de jos, în partea dreptă, însemneză, fiind lipit re-

gulat: »Iubirea ta me încântă«; la unghiul stîng superior, cu capul în sus: »Te iubesc«; în lat: »Mi-am dat inima altuia«; cu capul în jos: »Ce mai faci, dragă?« la unghiul inferior stîng, cu capul în sus: »Credința ta va fi rîsplătită«; orizontal: »Să nu me părăsești în durerea mea«; cu capul în jos: »Ești triumfător.« Cînd timbrul este în liniă cu numele destinătorei, semnifică, fiind lipit regulat, drept: »Primește amorul meu«; în lat: »Ard de dorința d'a te vede«; cu capul în jos: »Nu sînt liberă.«

Poșta redacțiunii.

Dlul I. P. Mulțumim de slaturi; dar de această șcim și noi. Mai bine ne trimiteai niște abonați, cari să și plătescă regulat înainte; căci numai cu slaturi bune, dar fără abonați cari să plătescă la timpul seu, nici o foie nu pôte progresă. La noi sînt mulți oameni, cărorora le place a primi foia, dar nu se cred datori a și răspunde regulat abonamentul; ba sînt și de aceia, cari pe semne gîndesc că-i lucru corect și cinstit a nu plăti de fel. Și n'ai crede, între aceștia se află și oameni cu stare.

Picături de Maria-Zell pentru stomac, foarte folositoare în tôte bôlele de stomac.

Vindecă: lipsa de apetit, slăbiciunea stomacului, respirațiunea mirositoare, paliditatea, rigăelile, colica, catarul de stomac, acrêla n gât, gâlbînarea, grêta, vîrsarea, durerile de cap (decă provin din stomac,) sgârçiriile de stomac, incuetura, ingreunarea stomacului, hemoroidele etc. Prețul unei sticle, cu Marca de invențiune, instrucțiune pentru întrebunțare **40 cr.**; duplă **70 cr.** Expedițiunea centrală prin farmacistul Carl Brady, în Kremstier (Moravia.)

Avertisment! Veritabilele picături de Maria-Zell pentru stomac se falsifică și se imitîză mult. Semnul veritabilității este, că fiecare sticlă trebuie să fie împachetată în hîrtie roșie, provîdută cu marca de sus și să aibă regulile de întrebunțare, mai observîndu-se, că este tipărită în imprimăria lui H. Gusek în Kremstier.

Hapuri purgative de Maria-Zell. Aceste hapuri (pilule) care de mulți ani se întrebunțîză cu cel mai bun succes contra lipsei de scaun și la incucri, se falsifică mult. Cumpărătorul să fie atent la marca de mai sus, cum și la subscrierea farmacistului C. Brady, Kremstier. Prețul unei cutii 20 cr., 6 cutii 1 fl. Decă banii se trimit înainte, se espedîză franco: 1 sul cu 6 cutii 1 fl 20 cr., 2 suluri 2 fl. 20 cr.

Picăturile de Maria-Zell pentru stomac și hapurile purgative de Maria-Zell nu sînt niște lîcuri secrete. Descrierea se află în regulile de întrebunțare care se alătură la fiecare sticlă și cutie. Picăturile de Maria-Zell pentru stomac și hapurile purgative de Maria-Zell se află de vîndare: în Oradea-mare la farmaciștii: E. Ember, Lud. Molnár, George Nyiry, Carol Bleyer, Ales. Heringh și la misericordiani; în Beretyó-Ujfalu la farm. Geza Tamásy, în Kis-Marja la farm. Fr. Gallasy; în Komádi la farm. G. Scholtz; în Salonta la farm. L. Kovács și Fr. Podráczky 8—43

Călindarul sîptemînei.

Diua sîpt	Călindarul vechiu	Calind. nou	Sorele
Dum. 26 după Rusalii	Ev. 13 dela Luca	c. 18, gl 1, a inv. 4	res. ap.
Duminică	26 Cuv. Alipie	8 (†) Zm. nașc.	7 29 4 10
Luni	27 Mart. Iacob Persul	9 Ioachim	7 30 4 10
Marti	28 Cuv. Stefan	10 Iudita	7 31 4 10
Mercuri	29 Mart. Paramon	11 Săpienta	7 32 4 9
Joi	30 † S. Apost. Andrei	12 Otilia	7 33 4 9
Vineri	1 Prof. Naum	13 Lucia	7 34 4 8
Sămbătă	2 Prof. Avacum	14 Nicasiu	7 35 4 8

Proprietar, redactor răspundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Hugel în Oradea-mare.